

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева
L. N. Gumilyov Eurasian National University

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ- ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯ,
тақырыбы: «ЖАҺАНДАНУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗІРГІ ЭКОНОМИКА»

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ,
на тему: «СОВРЕМЕННАЯ ЭКОНОМИКА В УСЛОВИЯХ
ГЛОБАЛИЗАЦИИ»

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE,
on the topic: « MODERN ECONOMY IN THE CONDITIONS OF
GLOBALIZATION »

Нұр-Сұлтан, 2019

УДК 330
ББК 65.01
С56

Рецензенты:

Кайкен Ж.Б. к.э.н., профессор кафедры "Бизнес и управление" Казахского гуманитарно-юридического инновационного университета
Тажбенова Г.Д. к.т.н., доцент экономики, заведующая кафедрой экономических и математических дисциплин Евразийского гуманитарного института

Современная экономика в условиях глобализации: сборник Международной научно-практической конференции / Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева – Нур-Султан , 2019.

В сборник включены доклады участников Пленарного и секционного заседания международной конференции. Тематика конференции посвящена проблемам современной экономики.

Материалы сборника предназначены для ученых, практических работников, преподавателей вузов, докторантов, магистрантов

Редакционная коллегия:

А.Б.Майдырова д.э.н., профессор; Шалболова У. Ж. д.э.н., профессор;
Рыспекова М. О., к.э.н., доцент; Шаяхметова Л. М. м.э.н., докторант.

ISBN 978-601-7308-07-0

СОДЕРЖАНИЕ

Natália Barinková BILATERAL TRADE RELATIONS BETWEEN SLOVAKIA AND KAZAKHSTAN IN IN THE CURRENT WORLD ECONOMY.....	12
Каштыкова Елена ВЛИЯНИЕГЕОПОЛИТИЧЕСИХ ИЗМЕНЕНИЙ НА СТРАТЕГИЮ ВНЕШНИХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ СЛОВЦКОЙ РЕСПУБЛИКИ.....	16
Marek Minárik ENVIRONMENTAL ASPECTS AND MODAL SPLIT IN THE TRANSPORT OF DANGEROUS GOODS IN THE EU	20
JOZEF ORGONÁŠ THE MACROECONOMIC ASPECTS OF FRANCHISING.....	26
Andrea Chlebcová CURRENT IMPACT OF GEOECONOMIC CHANGES ON THE WESTERN BALKAN REGION	29
Луптакова Анабела БЕЛАРУСЬ - МЕЖДУ ЕВРОПЕЙСКИМ СОЮЗОМ И РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИЕЙ	34
Агатаева А.А., Санаева Д. FINANCIAL POLICY OF KAZAKHSTAN AND ITALY.....	38
Асанов Ұ.Ш. ТУРИЗМОЛОГИЯНЫҢ ҒЫЛЫМ РЕТІНДЕГІ МАҢЫЗЫ	43
Агатаева А.А., Аманғали Д.Қ. СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ФИНАНСОВЫХ ПОЛИТИК АВИАПЕРЕВОЗЧИКОВ	48
Агатаева А.А., Жайык С. ANALISYS OF INSURANCE COMPANIES	53
Агатаева А.А., Есенова А.К. АНАЛИЗ ТЕЛЕКОММУНИКАЦИОННЫХ КОМПАНИЙ	57
Жомартова Г.С. ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ФАКТОРОВ, ПОВЫШАЮЩИЕ УРОЖАЙНОСТЬ ЗЕРНОВЫХ И КРУПЯНЫХ КУЛЬТУР	62
Рахимжанова Е.А. ФРАНЧАЙЗИНГ КАК НОВОЕ НАПРАВЛЕНИЕ РАЗВИТИЯ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В РК	66

Сербаева А.К., Шамишева Н.К.	
ИННОВАЦИЯЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТ НЕГІЗІНДЕ БАСҚАРУШЫЛЫҚ ШЕШІМДЕРДІ ҚАБЫЛДАУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ МӘНІ	69
Несіпбай О.М.	
ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА КӘСІПОРЫНДАҒЫ САЛЫҚТЫҚ ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ	75
Шаймерденова Т.С., Сарсембаева Д.Б.	
МИГРАЦИЯ ТРУДОВОГО КАПИТАЛА	80
Мисник О.В. Есенова Г.Ж.	
СИСТЕМА ФИНАНСИРОВАНИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	82
Шамишева Н.К., Есжан А.Н.	
ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ӘЛЕМДЕГІ САЯСИ ЭЛИТАЛАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ӘЛЕМДІК САЯСАТ ПЕН ЭКОНОМИКАДАҒЫ РӨЛІ	87
Мухамедғалиева Н.Н., Мадиярова Э.С.	
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНІҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ДАМУЫ	90
Аққозы Б.Т.	
КӘСІПОРЫНДАРДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ДАМУЫН СТРАТЕГИЯЛЫҚ БАСҚАРУ	94
Досматқызы А.	
МЕМЛЕКЕТТІК БІЛІК ОРГАНДАРЫНЫҢ ҰЙЫМДЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫН ТАЛДАУ	98
Жолжан Ә.М.	
ӨҢІРДІ СТРАТЕГИЯЛЫҚ БАСҚАРУ ӘДІСТЕМЕСІНІҢ ДАМУЫ.....	104
Молдашова М.	
ӨҢІРДІҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫН МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ МЕН ФАКТОРЛАРЫ	110
Нурекеш Ж.Қ.	
БАСҚАРУДЫҢ ҰЙЫМДЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ МӘНІ ЖӘНЕ ОНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНА ӘСЕР ЕТУШІ ФАКТОРЛАР	116
Хасенова К.Қ., Бөрібекова М.Ж.	
АДАМИ КАПИТАЛ ТҮСІНІГІ ЖӘНЕ ОНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУДАҒЫ РӨЛІ	121
Шарафутдинова А.А., Аманжолов А.А.	
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚАЗІРГІ КАДРЛЫҚ САЯСАТЫНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТКЕР ИМИДЖІНІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	126

Антонова Н.М., Дюсемалиева Н.М. К ВОПРОСУ ОБ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	131
Amerkhanova A.B., Murat A.A. COMPARATIVE ANALYSIS OF THEORIES OF MOTIVATION IN WESTERN MANAGEMENT	135
Алибекова А.Б. FOREIGN MODELS OF INTER-BUDGET RELATIONS	139
Мұратова А.Ә., Мадиярова Э.С. ИНТЕРНЕТТЕГІ ИННОВАЦИЯЛЫҚ МАРКЕТИНГТІК СТРАТЕГИЯЛАР ҚҰРАЛДАРЫ	145
Догалаков А.К., Уалиахметов А.Р. МАРЖИНАЛИЗМ И ЭТАПЫ РАЗВИТИЯ АВСТРИЙСКОЙ ШКОЛЫ МАРЖИНАЛИЗМА И ЕЕ СВЯЗЬ С СОВРЕМЕННОСТЬЮ.....	148
Примбетова С.Ч., Мухамбетова Д. Е. ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА КӘСПКЕРЛІКТІ ДАМЫТУДА ЖАСТАР КӘСПКЕРЛІГІН ҚОЛДАУ МАҢЫЗДЫ МІНДЕТ	153
Шаимов А., Абдимомынова А.Ш. ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ ЗАМАНАУИ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	158
Сәбитов Б.Ж. Бержанова А.М. АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ – НАРЫҚТЫҚ ЭКОНОМИКАНЫ ДАМЫТУДЫҢ БАСТЫ ҚҰРАЛЫ	163
Жолдасбек Б., Абдимомынова А.Ш. ЕҢБЕК НАРЫҒЫНЫҢ ГЕНДЕРЛІК АСПЕКТІЛЕРІ.....	168
Абдуллахан Ю.Т. «ЦИФРЛЫҚ ҚАЗАҚСТАН» БАҒДАРЛАМАСЫ ШЕҢБЕРІНДЕ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІНІҢ АХУАЛЫ	172
Елберген Е.Ж., Казыбаев Б.О. ПРОБЛЕМАЛЫҚ ҚАРЫЗДАРМЕН ЖҰМЫС ІСТЕУДІҢ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ТӘЖІРИБЕСІ.....	176
Zharaskhan Temirkhanov DEVELOPMENT OF PERFORMANCE AUDIT IN PUBLIC SECTOR	181
Конурбаева Ж.Т.; Ниязбекова А.Е. SOCIAL MEDIA MARKETING ТИІМДІ МАРКЕТИНГ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ .	186
Рахимбердинова М.У., Ниязбекова А.Е. ЖОО БРЕНД-СТРАТЕГИЯСЫН ҚҰРУДА КӨП ДЕҢГЕЙЛІ ТӘСІЛДІ ҚОЛДАНУ.....	190

Жұмабаева А.Т.	
ЖАҒАНДАНУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҰЛТТЫҚ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІКТІ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ	194
Қуатұлы Қ., Рахимбердинова М.У.	
SMM-ді ПАЙДАЛАНУ АРҚЫЛЫ ӨҢІРДІҢ ТУРИСТІК ҚЫЗМЕТІН ЖЕТІЛДІРУ	200
Гиззатова А.И., Чудрова В.У., Садыкова Г.А., Ахметова Д.А.	
НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН.....	205
Гиззатова А.И., Чудрова В.У., Садыкова Г.А., Талгатова З.Ж.	
РАЗВИТИЕ ТУРИЗМА КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЗАНЯТОСТИ НАСЕЛЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	209
Молдабекова Г. Б.	
ӘЛЕУМЕТТІК КӨМЕК ЖӘНЕ ҚОЛДАУ ТУРАЛЫ ТҮСІНІК	212
Панзабекова А.Ж., Сабыр Н.С.	
РАЗВИТИЕ КОНЦЕПЦИИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ	216
Утарбаева Г.К., Тусупова А.Р.	
КӘСПОРЫННЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ДАМУЫ НЕГІЗІНДЕ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІН ЖЕТІЛДІРУ	223
Буртебаева А.А.	
ОЦЕНКА ПО СПРАВЕДЛИВОЙ СТОИМОСТИ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ПРОЗРАЧНОСТИ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ	227
Бейсенова Л.З., Жахметова А.К.	
ОСОБЕННОСТИ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНИРОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН.....	232
Алтайбекова Ә.Ж.	
БАСҚАРУ ЕСЕБІНІҢ БАСҚАРУШЫЛЫҚ ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУДАҒЫ РӨЛІ	238
Серікбаева Д.Т.	
ЕСЕПТІК АҚПАРАТ ӘДІСІМЕН АВС ӘДІСІН ҰСЫНУ МҮМКІНДІКТЕРІ	243
Жүніс А.Н.	
ІШКІ АУДИТ ЖҮЙЕСІНІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ	248
Иманбекова Р.М.	
БАСҚАРУ АҚПАРАТТЫҚ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ	255
Омурзакова А.К.	
АНАЛИЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПОТЕНЦИАЛА ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СФЕРЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	261

Нұралина Қ.Т.	
ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫНЫҢ НАРЫҚТЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯСЫ.....	268
Жанбозова А.Б.	
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЭЛЕКТРОНДЫҚ КОММЕРЦИЯНЫҢ ДАМУ МӘСЕЛЕЛЕРІ	273
Букенбаева Л.С. Кодашева Г.С	
ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ КАЗАХСТАНА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ	278
Алтыбаева Ш.М., Шамакова Н.Г.	
КЕДЕЙЛІК - ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІГІНІҢ ИНДИКАТОРЫ РЕТІНДЕ	283
Мерғалиева Л.И., Бердикулова С.Д.	
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПРИДОРОЖНОГО СЕРВИСА.....	289
Тлесова А.Б., Гарифуллина А.Б.	
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ САЛАСЫНДА МЕМЛЕКЕТТІК- ЖЕКЕ МЕНШІК ӘРІПТЕСТІКТІ ДАМУЫ	292
Мерғалиева Л.И., Шарафутдинова А.А. Газезова А.Е.	
ҚАЗАҚСТАННЫҢ СЫРТҚЫ САУДА ҚЫЗМЕТІН ҮНТАЛАНДЫРУДЫҢ АЛҒЫШАРТТАРЫ	300
Примбетова С.Ч.	
БАТЫС-ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ АХУАЛЫ	304
Есенбайқызы І.	
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК ТҮРҒЫН ҮЙ ҚОРЫНАН ЖАЛҒА ТҮРҒЫН ҮЙ БЕРУДІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	307
Татибеков Б.Н., Байдаирова К.Б.	
ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСТІҢ ДАМУЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАСЫНЫҢ ӨСУІНІҢ ДРАЙВЕРІ РЕТІНДЕ.....	311
Шамишева Н.К., Сафаров А.Ж.	
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ КӘСІПКЕРЛІКТІ ДАМУДЫҢ ҚАЖЕТТІЛІГІ	315
Жұмаділла Н., Слямов Е.	
ТУРИЗМ ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫН МҰНАЙҒА ТӘУЕЛДІЛІКТЕН АЛЫП ШЫҒАР ЖОЛДАРДЫҢ БІРІ РЕТІНДЕ	320
Буланова Н.К., Батырғалиева О.В.	
ВНУТРИФИРМЕННАЯ ПОЛИТИКА ОПЛАТЫ ТРУДА: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	326

Төлепов Ә.Е.	
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АЙМАҚТАРЫНЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІН ТАЛДАУ.....	332
Нуржанова А. Н.	
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСТІ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ ЖӘНЕ ҚОЛДАУ	336
Оспанов М.М.	
ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ СУЩНОСТИ «ДИВЕРСИФИКАЦИЯ» В СТРУКТУРНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКЕ ГОСУДАРСТВА.....	340
Мырзахмет М.К.	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ СТРУКТУРНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ В ТЕХНОЛОГИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ ПРОМЫШЛЕННОСТИ СТРАНЫ.....	345
Мокоев А.Н.	
ВНЕШНЯЯ И ВЗАИМНАЯ ТОРГОВЛЯ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ С СТРАНАМИ ЕАЭС	352
Искакова М.С.	
ИННОВАЦИЯЛЫҚ КӘСІПКЕРЛІКТІ МЕМЛЕКЕТТІК ҚОЛДАУ	355
Утегенов Е.К.	
ПРОБЛЕМЫ РЫНКА ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН.....	360
Аманжол К.А., Пашкевич Р.А.	
ЗНАЧЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКИХ УЧЕНИЙ МАРКСА НА СЕГОДНЯШНИЙ ДЕНЬ.....	364
Аскеев А.Г.	
О ВОПРОСАХ РЕАЛИЗАЦИИ ПОТЕНЦИАЛА ТУРИСТСКОЙ ОТРАСЛИ КАЗАХСТАНА С УЧЕТОМ ГЛОБАЛЬНЫХ ТРЕНДОВ	373
Тыныбаева Д.Н., Мустафин С.	
ОРГАНИЗАЦИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО АУДИТА СУБЪЕКТА КВАЗИГОСУДАРСТВЕННОГО СЕКТОРА	377
Аскербек М.Б.	
ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ РК И ПУТИ ЕЕ УЛУЧШЕНИЯ	383
Байтемирова М.А.	
ИННОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В КАЗАХСТАНЕ	386
Мұқашева А.Е.	
ПРОБЛЕМЫ ОТРАСЛЕВЫХ ПРОГРАММ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН ...	390

Земенов Е.Н.	
ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ КАК ИНСТРУМЕНТ ВАЖНОЙ ПРЕДПОСЫЛКОЙ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ	397
Картаев Н., Жанабаева Ж.К.	
ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ В АГРАРНОМ СЕКТОРЕ КАЗАХСТАНА	401
Бейсембаев Адиль	
АНАЛИЗ ЗАНЯТОСТИ НАСЕЛЕНИЯ СЕВЕРО-КАЗАХСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ	405
Кузаиров О.	
СУБСИДИРОВАНИЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ	409
Шамбыл Қ.Ә. Карипова А.Т.	
ӘЛЕМДІК КЕҢІСТІКТЕГІ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ АДАМИ КАПИТАЛ ДАМУЫНЫҢ ТЕНДЕНЦИЯСЫ	411
Абжанова А.Ж.	
МОДЕЛЬ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ ПЕРСОНАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ	416
Уалиева М.А.	
ПРОБЛЕМЫ СОХРАНЕНИЯ И РАЦИОНАЛЬНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЗЕМЕЛЬ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ В РК.....	419
Цай Ж., Акылбек А., Саттарова А. Есенова Г.Ж	
АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В ГОРОДАХ: АЛМАТЫ И НУР-СУЛТАН.	421
Сунь Цинбинь , Рыспекова М.О.	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ И ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОГО КИТАЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ	426
Ауезов Б.	
ИННОВАЦИЯНЫҢ ДАМУЫ МЕН БОЛАШАҒЫ	433
Малыбаева А.	
НАЛОГОВЫЕ ПРЕФЕРЕНЦИИ В ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	438
Садыкова Г.Т.	
КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ ЭКОНОМИЧЕСКОГО КОРИДОРА.....	441
Майдырова А.Б. , Васильева О.А	
АУТСОРСИНГ НА РЫНКЕ КАДРОВЫХ УСЛУГ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	446

Мукушев А.Б., Салимова Д.	
ҚАРЖЫ ПИРАМИДАСЫНЫҢ ІС-ӘРЕКЕТІН САНДЫҚ ӘДІСТЕР КӨМЕГІМЕН ЗЕРТТЕУ	456
Кудабаева Н.Б.	
ОБЗОР, АНАЛИЗ И АУДИТОРСКИЕ ПРОЦЕДУРЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРАКТИКИ ФОРМИРОВАНИЯ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СУВЕРЕННЫХ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ФОНДОВ	463
Жусанов.А.А.	
СУЩНОСТЬ СОВРЕМЕННОГО НЕОЛИБЕРАЛИЗМА	467
Кәрімова М.	
ШАРУАШЫЛЫҚ СУБЪЕКТІСІНІҢ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ МЕН АРТТЫРУ	470
Жампозова А.Е.	
ОБЕСПЕЧЕНИЕ КИБЕРБЕЗОПАСНОСТИ В ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ	475
Мынбай А.М.	
КЛАСТЕРНЫЙ ПУТЬ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ	481
Амантаева А.Н.	
БИЗНЕС И АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЕГО РАЗВИТИЯ В КАЗАХСТАНЕ	486
Тахтаева Р.Ш.	
ОСНОВНЫЕ ВИДЫ, ПОНЯТИЯ, НАПРАВЛЕНИЯ В ТУРИЗМЕ.....	489
Корабаев Б.С., Мухаметжанова Д.Ж., Имашева А.М.	
ОРГАНИЗАЦИЯ УЧЕТА ОБЕСЦЕНЕНИЯ АКТИВОВ В СООТВЕТСТВИИ С МСФО НА ПРЕДПРИЯТИЯХ РК	494
Zharaskhan Temirkhanov	
DEVELOPMENT OF PERFORMANCE AUDIT IN PUBLIC SECTOR.....	499
Тыныбаева Д. Н., Нурмухаметов Н. Н.	
МЕТОДИКА ВЫЯВЛЕНИЯ РИСКОВ, ИХ ОЦЕНКА, И ВОЗМОЖНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИМИ, ПРИ ПРОВЕДЕНИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО АУДИТА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ КВАЗИГОСУДАРСТВЕННОГО СЕКТОРА.....	504
Сәбитов Б.Ж., Бержанова А.М.	
АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ – НАРЫҚТЫҚ ЭКОНОМИКАНЫ ДАМЫТУДЫҢ БАСТЫ ҚҰРАЛЫ.....	510

Акжанов Ж. К.

ФОРМИРОВАНИЕ И ВИДЫ СТРАТЕГИЙ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ.....515

Насырова А.М., Исаева Б.К.

АНАЛИЗ МЯСНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН..519

Бюрабекова Л.В.

КАДРОВАЯ ОБЕСПЕЧЕННОСТЬ КАК ОСНОВА СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН.....524

Кәрімова М.

ШАРУАШЫЛЫҚ СУБЪЕКТІСІНІҢ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ МЕН АРТТЫРУ.....528

Шаяхметова Л. М.

РОЛЬ ТУРИСТСКОЙ ОТРАСЛИ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....533

Ибраева А.Б.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ КАК ВАЖНОГО ФАКТОРА РАЗВИТИЯ СТРАНЫ.....538

ғана емес, сонымен қатар ресурсты тұтынудың артығын анықтауға және өнімділікті арттыру мақсатында оларды қайта бөлуге мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Cooper R., Five Steps to ABC System Design. /R.Cooper// Accountancy. -1990
2. Cooper R., The Rise of Activity Based Costing. Part One: What is an Activity Based Cost System/ R.Cooper // Journal of Cost Management.-1988
3. Cooper R. Kaplan R.S., Activity Based Systems: Measuring the Costs of Resource Usage / R. Cooper., R.S. Kaplan. // Accounting Horizons/- 1992.
4. Cooper R. Kaplan R.S., Measure cost right: make the right decisions // R. Cooper., R.S. Kaplan. // Harvard Business Review/-1988.
5. Ивашкевич О.В. Управленческий учет и анализ в организациях розничной торговли одеждой. Электронный ресурс: Дис.канд.экон.наук:08.00.12.-М.:РГБ, 2009(Из фондов Российской Государственной Библиотеки)
6. Wagner. Julia: Creating Agile Business Processes by Integrating Business Rules. [http://www.ids-scheer.com/set/6473/ARIS Expert Paper - EBPM-Integrating Business Rules Wagner 27.10.2008](http://www.ids-scheer.com/set/6473/ARIS_Expert_Paper_-_EBPM-Integrating_Business_Rules_Wagner_27.10.2008)
7. Vaimuratov U. Harmony of economy and society. The paradigm of «D+3D», laws, and problems. Xlibris Bloomington, IN 2014. E-Book. p.353
8. Адизес И.АЗО Развитие лидеров: Как понять свой стиль управления и эффективно общаться с носителями иных стилей / Ицхак Калдерон Адизес; Пер. С англ. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. — 259 с.

ІШКІ АУДИТ ЖҮЙЕСІНІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

*Жүніс Арайлым Нұрланқызы 1 курс магистранты
Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті*

***Аннотация.** В статье рассмотрено независимые проверки надежности и эффективности систем внутреннего контроля, системы управления рисками и управления дают собственнику дополнительные гарантии эффективности деятельности компании, а также сохранности ее активов. Сильная и энергичная функция внутреннего аудита важна для здоровой компании, корпоративного управления, про-активного управления рисками.*

***Аңдатпа.** Мақалада қаралды компания қызметінің тиімділігін, сондай-ақ қосымша кепілдіктер сақталуын, оның ішкі бақылау жүйесінде активтердің тәуелсіз сенімділігін және тиімділігін тексеру жүргізіледі.*

***Abstract.** The article discusses independent checks of the reliability and effectiveness of internal control systems, risk management and management systems give the owner additional guarantees of the effectiveness of the company, as well as the safety of its assets. A strong and vigorous internal audit function is important for a healthy company, corporate governance, pro-active risk management.*

Ключевые слова: *внутренний аудит, система внутреннего контроля, международный управленческий контроль*

Кілт сөздер: *ішкі аудит, ішкі бақылау жүйесі, халықаралық басқарушылық бақылау*

Key words: *internal audit, internal control system, international management control*

Ішкі аудит – ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін, қаржылық және басқарушылық ақпараттың сенімділігі мен шынайылығын; басқару қызметі мен үдерістерінің тиімділігін, көрсетілетін қызметтердің сапасын, активтердің сақталуын және Қазақстан Республикасының бюджет және өзге де заңнамасының, сондай-ақ мемлекеттің қаржы қаражаты мен активтерінің пайдаланылуын регламенттейтін нормативтік және құқықтық актілердің талаптарының сақталуын тәуелсіз және объективті бағалау.

Осыған байланысты мемлекеттік аудиттің мақсаты бюджет қаражатын, мемлекет активтерін және квазимемлекеттік сектор субъектілерін басқару мен пайдаланудың тиімділігін арттыруында.

Ішкі аудит жағдайын талдау көп аспектілі проблемаларының сөзсіз маңыздылығы және жеткіліксіз зерттелуі, ұйымдар қызметінің тиімділігін шынай және әлеуетті бағалауға мүмкіндік беретін аудиторлық-аналитикалық бақылау жүйесін қалыптастыру қажеттілігі, және оның құрамдас компоненттерін белгілеу осы проблеманы зерттеу тақырыбының өзектілігін анықтайды. Бүгінде бүкіл әлемдегі ішкі аудит айрықша өзекті. Оны дамыту мен жетілдіруге үлкен көңіл бөлінеді, өйткені ішкі аудит компания қызметінің тиімділігін арттыру мүмкіндіктерін анықтауға арналған пәрменді құрал болып табылады және оның бәсекелестік артықшылықтарының бірі болып табылады.

Ішкі аудит мемлекет тиімділігін арттыру резервтерін анықтауға мүмкіндік беретін мекемелердің қызметін оңтайландыру және бақылау жөніндегі шаралар кешенін қамтитын ішкі бақылаудың тиімді құралы болып табылады. Бір жағынан, ішкі аудит қызметі бақылау іс-шараларына тікелей қатысады, ал екінші жағынан ішкі бақылаудың жұмыс істеп тұрған жүйесінің тиімділігін бағалайды, оны жетілдіру жөніндегі іс-шараларды әзірлейді. Қазіргі уақытта, мемлекеттік мекемелерде ішкі аудиттің болуы квазимемлекеттік секторлар үшін өзекті болып табылады, бұл көптеген жағдайларда қаражатты айтарлықтай елеулі үнемдеуге, мемлекеттік мекемелердің жай-күйі, нарықтардың перспективалық дамуы туралы қаржылық және қаржылық емес ақпарат беруге әкелуі мүмкін [1]. Мемлекеттік мекемелерде ішкі аудиттің тиімді қызметін құру үшін ішкі аудиттің мәнін зерттеу қажет, бұл өз кезегінде оның сапасын арттыруға бағытталған ішкі аудиттің бірыңғай стратегиясын әзірлеу мақсатында оның дамуын зерттеуді көздейді.

Шетелдік ғалымдар – Л. Совьер, В. Бринка, К. Пиккета және қазіргі заманғы Р.А. Алборов, В. Д. Андреев, А. А. Аренс, Я. В. Соколов, Б. Н. Соколов, А. М. Сонин, В. В. Бурцева сияқты ғалымдардың зерттеулерінде ішкі аудитті дамыту қажеттілігіне, бірақ ішкі аудитке, оның қалыптасуы мен жұмыс істеуіне бірыңғай тәсілдің болмауына назар аударылады.

А.Е. Джонның зерттеулері бойынша ішкі аудит ХІХ ғасырда пайда болған. Алғашқы ішкі аудиторлар әсіресе теріс пайдалану қаупі бар мемлекеттік мекемелерде пайда болды (бұған іскерлік операциялардың үлкен көлемі, жеткізушілермен және тұтынушылармен күрделі мемлекеттік сатып алу, аумақтық орналастыру және т.б. ықпал етті) [2]. Оның ХІХ ғасырдың соңында кеңінен таралған алғашқы мемлекеттік мекемелерде болғандығына таңдануға болмайды. Оның рөлі мекеменің шаруашылық жүргізуші субъектілерінің қызметінде бұрмалаудың алдын алу мен анықтаудан тұрды. Ішкі аудиттің серпінді дамуы 1941 жылы басталды және В. Бринканың «Внутренний аудит» кітабының жариялануына байланысты, онда бухгалтерлік есеп шеңберінен шығатын ішкі аудиттің рөлі негізделген. Осы кезеңде кәсіби қауымдастық - ішкі аудиторлар институты (ИА) құрылды. 2000-2001 жылдары түрлі мекемелерде (WorldCom, Enron (АҚШ) және т.б.) қаржылық алаяқтыққа байланысты ірі корпоративтік жанжалдар, 2002 жылы Сарбейнс-Оксли Заңын қабылдау ішкі аудитті дамытуға жаңа серпін берді. Ішкі аудиторлардың қызметі қолданыстағы заңнаманың сақталуын, қаржылық есептіліктің шынайылығын және субъект қызметінің тиімділігін қамтамасыз етуден тұратын өзара байланысты үш мақсатқа қол жеткізуге бағытталған тексеріске дейін қаржылық операцияларды қарапайым тексеруден өзгеріске ұшырағанын атап өткен жөн. Қазіргі ішкі аудиттің ерекшелігі ұйымның тәуекелдерін басқару стратегиясына қызмет көрсету үшін тәуекел-бағдарланған тәсілді пайдалану болып табылады [3., с 23].

Ішкі аудиттің пайда болу алғышарттары мекемелер көлемінің өсуімен және басқару процестерінің күрделілігінің артуына байланысты. Ішкі аудит басшылыққа ұйымның құндылығын барынша арттыруға және қызметін жетілдіруге бағытталған кепілдіктер мен консультациялар беруді қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Ғылыми әдебиетте аудиторлық қызметтің тарихи кезеңділігіне әдістемелік тәсілдер әзірленді. Алайда ішкі аудитке қатысты мұндай тәсілдер бүгінгі күні әзірленбеген. Ішкі аудитті кезеңдеудің әдістемелік тәсілдерін әзірлеу кезінде ішкі аудиттің ерекшелігін ескере отырып, мемлекеттік аудиторлық қызметтің кезеңдері негізге алынды. Біз ішкі аудитті дамытудың тарихи ерекшеліктерін және әртүрлі ғалымдар жүргізген кезеңділікті зерттеудеміз (1-кесте).

1-кесте - Ішкі аудитті дамыту кезеңдері

Автор	Кезеңдер	Мазмұны
Л.П.Северенко ва	1941 – 1950-шы жылдардың аяғы. Ішкі аудитор мамандығын қалы птастыру	Ішкі аудиторлар институтын құрғаннан кейінгі алғашқы жылдары ішкі аудит сыртқы аудиторлардың жұмысымен тығыз байланысты қондырма ретінде қарастырылды. Көбінесе ішкі аудиторлар қаржылық есептілікті сыртқы тексеруге жәрдемдесуге немесе шамамен есептік функцияларды орындауға, оның ішінде есептік деректерді салыстыру бойынша шақырған.

	1958 – 1970-шы жылдардың аяғы. Операциялық аудит	Операциялық қызметке бағдарлау 1958 жылы пайда болған ішкі аудиттің жаңа дефинициясын қалыптастыруда да көрініс тапты және олардың рентабельділігін арттыру мақсатында операциялардың барлық түрлерін зерттеуде компанияның қызметкері ретінде ішкі аудитор тарапынан терең қызығушылықтың болуына баса назар аударды.
	1978-2002 жж.Стандарттау кезеңі	Ішкі аудиттің кәсіби қызметінің стандарттары алғаш рет 1978 жылы шығарылды және стандартталған рәсімдер негізінде ішкі аудит қызметінің жаңа кезеңі басталды
	2002 ж. – қазіргі уақытқа дейін.Ішкі аудиттің таралуын жаһандандыру кезеңі	Сарбейнс-Оксли (Sarbanes-Oxley Act, SOA) Заңын 2002 жылы қабылдау ішкі аудиттің жаһандық жария етілуін атап өтті.ЕО 9 директивасы, Базель 2 және ішкі аудитті міндетті жүргізуді талап ететін басқа да бірқатар нормативтік құжаттар пайда болады
А.Н. Кизилов, О.В.Овчаренко	Бастапқы кезең	Қаржылық есептіліктің дұрыстығын растау; теріс пайдалануды болдырмау және анықтау
	Өтпелі кезең	Қаржылық есептіліктің дұрыстығын растау; ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін тексеру
	Қазіргі кезең	Ұйым қызметінің тиімділігін арттыру
С.В.Величко	Бастапқы кезең	Қаржылық есептілікті тексеру, сондай-ақ тексеру қызметін жүзеге асыру-тауарлық-материалдық құндылықтардың сақталуын және ұйым басшылығының өкімдерінің орындалуын тексеру
	Өтпелі кезең	Ішкі аудит қаржылық бақылау жүйесіне шоғырланатын қаржылық тексерулермен қатар барлық ұйым шеңберінде ішкі бақылау жүйесін тексеруді жүзеге асырады
	Қазіргі кезең Современный этап	Ішкі аудит тәуекелдерді басқару, бақылау және басқару процестерін жетілдіруге қатысады
XX ғасырдың 40-70 жж.	XX ғасырдың 40-70 жж. Дәстүрлі рөлі	Қаржылық есептілікті тексеру, активтердің сақталуын, қаражатты пайдалану тиімділігін тексеру

	XX ғасырдың 40-70 жж. Өтпелі рөл	Ішкі бақылау жүйесін тексеру, арнайы жобалар
	70 жж. XX ғасыр. Қазіргі рөлі	Тәуекелдерді басқару, бақылау және басқару процестерін жетілдіру
У.Б.Баймуратов в А.Б.Зейнелгабдин	1941 ж. дейін – растаушы аудит	Пайда болу кезеңіндегі ішкі аудит активтердің нақты болуын растаумен және олардың есептілікте көрсетілуімен байланыстырылады
	1999 ж.дейін – жүйелік бағдарланған аудит	Ішкі аудитті бағалауға ішкі аудитті қайта бағдарлау
	1999 ж.бастап – тәуекелге негізделген аудит, тәуекелге бағытталған аудит	Ішкі аудит менеджмент тәуекелімен және ұйым өз қызметі барысында ұшырайтын сыртқы және ішкі тәуекелдерді бағалаумен байланысады
Ескертпе – 10,34,41 материалдар негізінде жасақталды		

Осылайша, ішкі аудитті дамытудың төрт негізгі кезеңін атап өтуге болады:

- 1 Растайтын аудиттің 1-кезеңі (кәсіпті қалыптастыру кезеңі) - 1941 жылдан 1970 жылға дейін.
- 2 Жүйелік-бағдарланған аудиттің 4-кезеңі - 1970 жылдан 1990 жылға дейін.
- 3 Тәуекел-бағдарланған аудиттің 5-кезеңі - 1990 жылдан 2013 жылға дейін.
- 4 Ішкі өндірістік резервтерді анықтауға бағдарланумен кешенді ішкі аудиттің 6-кезеңі - 2013 жылдан бастап.

Ішкі аудитті дамытудың алғашқы үш кезеңі тұтастай алғанда аудитті дамыту кезеңдеріне ұқсас болып бөлінеді. Бірінші кезеңде ішкі аудит активтердің нақты болуын растаумен және олардың бухгалтерлік есептілікте көрсетілуімен байланысты. Екінші кезең ішкі аудитті ішкі бақылау жүйесін бағалауға қайта бағыттады. Үшінші кезең ішкі аудитті тәуекел-менеджмент процестерімен және ұйым өз қызметі барысында ұшырайтын сыртқы және ішкі тәуекелдерді бағалаумен байланыстырады. Төртінші кезең ішкі өндіріс резервтерін анықтауға бағытталған кешенді ішкі аудит кезеңі деп аталған. Ол мемлекеттік мекемелердің құндылығын арттыруға бағытталған және «қосылған құн» функциясымен байланысты. Тәуекелдерді сәйкестендіру және бағалау үшін деректер жинау процесінде ішкі аудиторлар экономикалық қызметті зерттейді және ішкі өндірістік резервтерді және оларды іске асыру жолдарын анықтау негізінде ұйымды басқарудың тиімділігін арттыру жөніндегі шаралар кешенін әзірлейді [4., с 43].

Осы кезеңде ішкі аудит ұйымның қосылған құнының өсуіне және тұтастай алғанда басқару тиімділігін арттыруға, тәуекелдерді басқаруға және

атап айтқанда бизнес-процестерді басқаруға бағытталған. Одан әрі ішкі аудит ұйымның өзінің қызметіне ғана емес, барлық экономикалық субъектілер мен тұтастай экономиканың қызметіне оң әсер етуі мүмкін. Осыдан, егер бұрын ішкі аудит шеңберінде есептіліктің жекелеген баптарын растауға бағытталған қызметтер жоғары сұранысқа ие болса, онда қазіргі уақытта өндіріс ішіндегі резервтерді анықтау және әзірленген ұсынымдарды орындау жоспарын әзірлеу бойынша қызметтер бірінші жоспарға шығады деп қорытынды жасаймыз. Батыстағы бақылау қызметінің ерекше бағытына ішкі аудиттің дамуы мен бөлінуіне қарамастан, қазіргі уақытқа дейін есепке алу-талдау әдебиетінде «ішкі аудит» ұғымының өзі шетелдік, сондай-ақ отандық ғалымдармен басқаша түсіндіріледі [5., с 3]. Заңнамалық және нормативтік актілердегі «ішкі аудит» ұғымының, оның мақсаттарының, функцияларының бірлігін қамтамасыз ету терминология бірлігін қамтамасыз ету үшін қағидатты түрде маңызды. Біз «ішкі аудит» ұғымын анықтауға шолу жүргіздік (2-кесте).

2-кесте- Ғалымдардың «ішкі аудит» ұғымының түсіндірмесіне шолу

Түсіндірме ұғымдар	Ғалымдар
1 Ішкі аудит түсінігінің мағынасымен түсіндіріледі	
1.1 Ішкі аудит «ревизия» терминімен	В.П. Суйц, Р.А.Алборов, В.В.Скобара, А.Н.Ахметбекова, Т.А. Дубровина, В.И. Подольский, К.Ш.Дюсембаев, М.С.Ержанов
1.2 Ішкі аудит ішкі бақылаудың құрамдас бөлігін ұсынады	Р. Додж, Р. Адамс, С. Бельский, О.Н. Горбунова, Е.Ю. Грачева, С.К. Егорова, С.М. Бычкова, Ю.Ю. Кочинев, М.В. Мельник, А.С. Пантелеев, А.Л. Звездин, А.А. Терехов, В.Д. Андреев, Г.Б. Полисюк
1.3 Ішкі аудит жалпы аудиттің бір бөлігі ретінде	А.М. Богомолов, Н.А.Голощанов, Э.А.Аренс, Дж.К.Лоббек, У.Б.Баймуратов, М.А.Жолаева
2 Ішкі аудит түсінігінің кең мағынасында түсіндіріледі	
2.1 Ішкі аудит – ұйым және басқару органдары қызметінің тиімділігін тәуелсіз бағалау тәсілі	Т.Н.Гуськова, Т.Л.Slyunina, Y.S.Glushach, Т.М. Конопляник, А.Н. Романов, Л.В. Сотникова Ю. Воропаев, О.В. Ковалева, Ю.П. Константинов,
2.2 Ішкі аудит-тәуелсіз және объективті кепілдіктер мен консультациялар беру жөніндегі қызмет	ПА анықтамасы, Ю.П. Липунцов, А.Б. Зейнелгабдин
Ескертпе – 10,15,34,37,41,44 материалдар негізінде жасақталды	

«Ішкі аудит» ұғымын зерттеу нәтижесінде оны түсіндірудің бірнеше базалық тәсілдерін анықтауға болады.

Тар мағынада ішкі аудит түсінігі көбінесе «ішкі бақылау» және «ревизия» терминдерімен теңдестіреді. Бірінші тәсілге сәйкес, ішкі аудит түсінігі белгілі бір уақыт кезеңінде шаруашылық жүргізуші субъектінің өндірістік-қаржылық қызметін жан-жақты және терең құжаттық және нақты тексеру түсінілетін ревизиямен теңестіріледі. Белгілі болғандай, бұл екі ұғымның жалпы саны көп, атап айтқанда: қаржылық есептіліктің дұрыстығын бағалау және салыстыру салықтық және қаржылық есепті жүргізудің бірдей әдістері бойынша жүргізіледі, құжаттамалық және нақты бақылау бірдей жүзеге асырылады [6., с 23]. Бірақ егер ұғымға тереңірек қарайтын болсақ, тексеру бюджеттік құқықтық қатынастарды тексеру мақсатында мемлекет тарапынан мемлекеттік мекемені, ұйымды немесе компанияны бақылау нысаны болып табылады, ал ішкі аудит бақылау функцияларын ғана емес, сонымен қатар мемлекеттік мекемелерді басқару шешімдерін қабылдау үшін ақпарат алуға бағыттайды. Сондықтан ревизия мен ішкі аудит арасындағы айырмашылық айқын, бірақ бір қарағанда бұл ұғымдар өте ұқсас.

Ғалымдардың көпшілігі ішкі аудит жоғары басшылық тарапынан басқарудың әртүрлі буындарын бақылауды жеңілдететін ішкі бақылаудың құрамдас бөлігі болып табылады деп санайды. Мұндай ұстанымды шетелдік ғалымдар бөліседі: Р. Додж, Р. Адамс және С. Бельский, О.Н. Горбунова, Е.Ю. Грачева. Ішкі бақылау жүйесіндегі ішкі аудит орнын анықтау оның басқа нысандармен ортақтығын көрсетеді, бірақ бұл ретте ол жоғары басқару мүдделеріне қызмет көрсететін дербес бағыт болып табылады. Басқа түсіндірмеде ішкі аудит ішкі шаруашылық субъектісінде ұйымдастырылатын жалпы аудиттің бір бөлігі ретінде қаралады. Бұл анықтама ішкі аудит бағыттарының бірі – есептіліктің дұрыстығын бағалау және ұйымның есептілігіне тән бұрмалауды анықтау анықталды, ол үдерістер мен ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару жүйесінің сәйкестігі мен тиімділігін бағалау сияқты басқа да міндеттерді ескермейді. Кең мағынада, бірқатар ғалымдар ішкі аудитті ұйым мен басқару органдары қызметінің тиімділігін тәуелсіз бағалау тәсілі ретінде қарастырады, бірақ жалпы ұйым қызметінің тиімділігін жетілдіру және арттыру жөніндегі іс-шараларды әзірлеуге назар аудармайды. Қазіргі заманғы түсіндіруде, ішкі аудит деп нақты нәтижелерге қол жеткізуге және ұйымның жұмысын жақсартуға, оның құндылығын арттыруға бағытталған кепілдіктер мен консультациялар беру жөніндегі тәуелсіз және объективті қызмет түсініледі [7., с 56]. Мұндай көзқарас ПА халықаралық ішкі аудиторлар институтымен бөлінеді. Біздің ойымызша, бұл тәсіл ішкі аудиттің мәнін нақты көрсетеді. Қазіргі уақытта мамандар арасында «ішкі аудит» терминін анықтау тәсілдерінде бірлік байқалмайды. Олардың біреуі ішкі аудитті сыртқы аудитті теңестіруге тырысады немесе кем дегенде олардың арасында ұқсастықты табуға тырысады, басқалары керісінше айырмашылықтар мен қайшылықтарды табуға тырысады.

Осылайша, «ішкі аудит» ұғымының әр түрлі түсіндірмелеріне шолу жасау негізінде ұйым қызметін жетілдіру мақсатында негізгі тәуекелдерді тиісінше басқару негізінде объективті кепілдіктер мен консультацияларды қамтамасыз ететін, оның меншік иелері мен жоғары басшылықтың мүддесінде жүзеге асырылатын ұйымда тәуелсіз қызмет ретінде түсіндіретін мынадай анықтама

ұсынылады. Ұғым ішкі аудиторлар институтын анықтаумен ұқсас, бірақ оның айрықша ерекшелігі тәуекелге бағытталған тәсілді қолдануға баса назар аудару болып табылады. Ішкі аудитті дамытудың тарихи аспектілерін және оның перспективаларын зерттеу, оның даму кезеңдерін нақтылау және ұсынылып отырған «ішкі аудит» анықтамасы ұйымда оны жүргізу әдістемесін жетілдіру бағыттарын негіздеу үшін теориялық негіз жасауға мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Aghili, S., (2009) The Six Sigma Approach to Internal Audits, Strategic Finance, Vol. 90, Issue 8: 38-43
2. Prigozhin I., Stengers I. Porjadok iz haosa. Novyj dialog cheloveka s prirodoj. –М.,1986.
3. Haken G. Sinergetika / Per. s angl. – М., 1985.
4. Moeller, B., (2009), Brink's Modern Internal Auditing, a Common Body of Knowledge, 7th Edition, John Wiley & Sons, Inc
5. Robert (Bob) E. Kress. Transforming the IT Audit Function—Taking the Digital Journey. ISACA Journal Volume 1, 2016
6. Business and Digital transformations effects on IT audit groups. www.isaca.com
7. Unified Access to Information: Content Vendors Heed the Urge to Converge (IDC #202942, August 2006)
8. U.S. Network Camera 2007-2011 Forecast (IDC #205402, January 2007)
9. Worldwide High-Speed Document Imaging Scanner 2006- 2010 Forecast (IDC #204929, January 2007)
10. Дюсембаев К.Ш. Теория и эволюция аудита. Монография. Экономика баспасы.-Алматы 2012.с.694-с.409
11. Portable Audio Device Survey Results: IDC's Consumer Markets Audio Telephone and Web Surveys (IDC #203090, September 2006)

БАСҚАРУ АҚПАРАТТЫҚ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ

*Иманбекова Раушан Муратқызы 1 курс магистранты
Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті*

Аннотация. *Статья посвящена вопросам управленческого учета организаций управленческих решений, будет способствовать гибкости и приспособляемости организации к изменениям внешних условий, повышению производительности и эффективности использования всех ресурсов организации в информационном технологическом пространстве*

Аңдатпа. *Мақалада тың жаңалықтар мен ғылыми-техникалық шешімдер дәуірі цифрлық экономиканы дамыту ұйымның басқару қызметінің қолайлы өзгерістерін, қызмет тиімділігінің өсімін алдын-ала көру, болжамдық-талдау процесстерімен қалыптастыру қажеттілігін анықтайды*

Abstract. *The article is devoted to the issues of management accounting of organizations of management decisions, will contribute to the flexibility and*